

Euskal Herria
2006ko egoera
soziolinguistikoa

Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza

Eusko Jaurlaritza

2008

Euskal Herriko biztanleriaren ezaugarri nagusiak

Biztanleriari buruzko 2006ko datuen arabera, Euskal Herrian 3.000.000 pertsona inguru bizi dira guztira. %90 baino gehiago Hegoaldean (%71 EAEn eta %20 Nafarroan) eta gainerako %9 Iparraldean.

Euskal gizartea gero eta zaharragoa da, eta etorkinek hazkundea handia izan dute azken urteotan, batez ere Nafarroan eta EAEn. Euskal Herriko biztanleriak azken 15 urteotan izan duen bilakaera aztertuz gero, badira bereziki azpimarratu beharreko bi ezaugarri:

- biztanleriaren zahartze-prozesua. Bizitza-esperantza oso handia da eta, aldi berean, jaiotzetaskak behera egin du nabarmen. Izan ere, EAEn eta Nafarroan, 1991 eta 2006 bitartean 65 urtetik gorako biztanleriak ia %50 egin du gora. Iparraldean igoera hori ez da hain handia izan, baina kontuan hartu behar da duela 15 urte zaharren proportzioa handia zela jada.
- etorkinen eragina. 1991 eta 2006 bitartean etorkinen hazkundea bereziki handia izan da EAEn eta, batez ere, Nafarroan. EAEko atzeritarren ehunekoa biztanleen %2tik %5era igo da, eta Nafarroan %2tik %10era.

Euskal Herriko egoera soziolinguistikoa Inkesta soziolinguistikotik ateratako datuen arabera aztertuko da. Aukeratutako unibertsoa Euskal Herriko 16 urte edo gehiago dituzten pertsonena da, 2.589.600 lagun inguru dira Euskal Herrian. Horietako %71,5 (1.850.500) EAEn bizi dira, %19,7 (508.900) Nafarroan eta %8,9 (230.200) Iparraldean. Beraz, mantendu egiten da herrialde bakoitzako unibertsoarekiko duen pisua.

Dena den, oso kontuan hartu behar da EAEk Euskal Herrian duen pisu demografikoa eta, horren arabera, emaitza nagusietan duen eragina.

16 urte edo gehiagoko biztanleria adinaren arabera¹

Adin-taldeak	16 urte edo gehiagoko biztanleria			
	Euskal Herria	EAE	Nafarroa	Iparraldea
≥ 65	557.500	393.200	104.700	59.600
50-64	556.800	402.400	102.900	51.500
35-49	712.300	512.000	141.300	59.000
25-34	481.100	348.600	101.500	31.000
16-24	281.900	194.300	58.500	29.100
Guztira	2.589.600	1.850.500	508.900	230.200

Iturria: IV. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritz, 2006

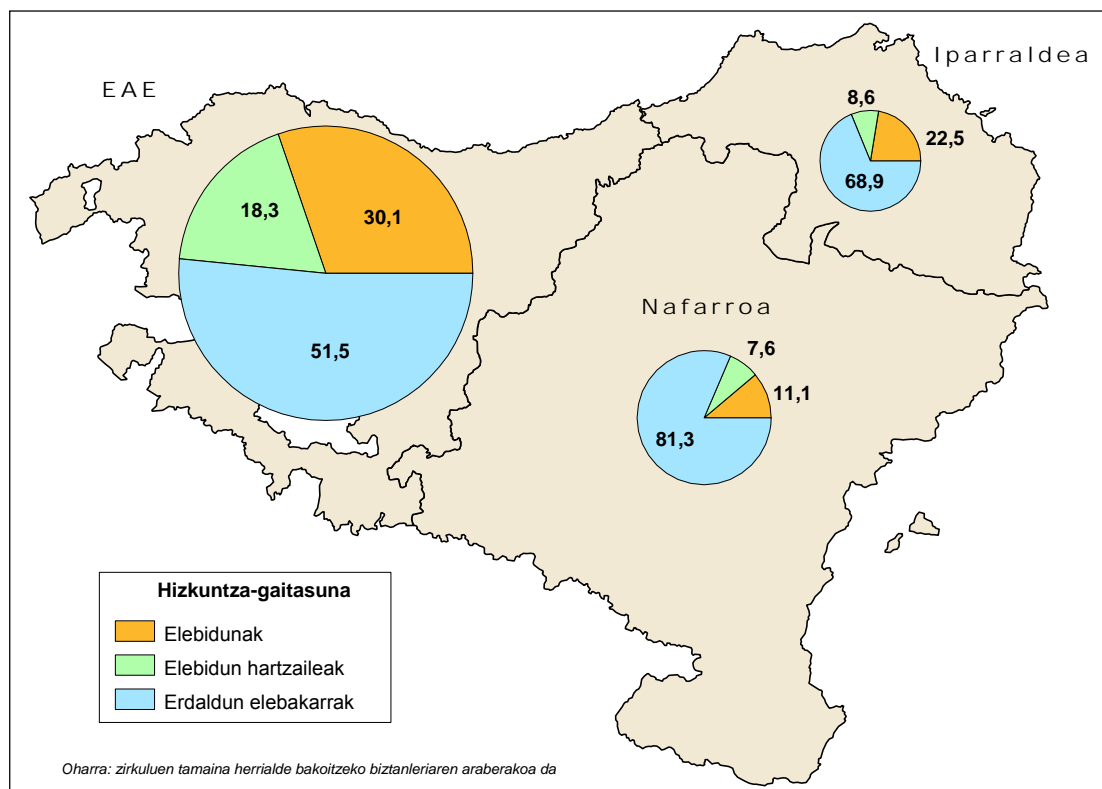
¹ Datuak inkesta oinarri hartuta

Hizkuntza-gaitasuna

2006ko datuen arabera Euskal Herriko biztanleen %25,7 elebiduna da, %15,4 elebidun hartzailea eta %58,9 erdaldun elebakarra (665.700, 398.000 eta 1.525.900 pertsona hurrenez hurren)

Euskal Herriko elebidun gehienak EAEn bizi dira, %83,7. Nafarroako elebidunak Euskal Herriko elebidunen %8,5 dira eta ehunekorik txikiena (%7,8) Iparraldean bizi da.

Hizkuntza-gaitasuna herrialdearen arabera. Euskal Herria, 2006 (%)

Iturria: IV. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritzza, 2006

Azken 15 urteotako bilakaerari erreparatuz gero, 1991n baino 137.200 elebidun gehiago daude 2006an. 1991n Euskal Herriko elebidunak %22,3 ziren eta 2006an %25,7. Elebidunen hazkundera Nafarroan eta, batez ere, EAEn gertatu da. Iparraldean, aldiz, oraindik ere galerak daude baina gazte elebidunen kopurua hasi da dagoeneko gora egiten.

Aldi berean, erdaldun elebakarrak duela 15 urte baino 133.900 gutxiago dira Euskal Herrian (%70 1991n eta %58,9 2006an). Halere, elebidunekin gertatzen den bezalaxe bereizi egin behar da EAEn eta Nafarroako bilakaera, alde batetik, eta Iparraldekoa, bestetik. Erdaldun

elebarraren ehunekoak behera egin du EAEn eta Nafarroan. Iparraldean, aldiz, gora egin du bai kopuruak baita ehunekoak ere.

Azkenik, elebidun hartzaileek gora egin dute hiru lurraldeetan. Euskal Herriko biztanleen %7,7 izatetik %15,4 izatera iritsi dira azken hamabost urteotan.

16 urte edo gehiagoko biztanleriaren eta elebidunen bilakaera. Euskal Herria, 1991-2006²

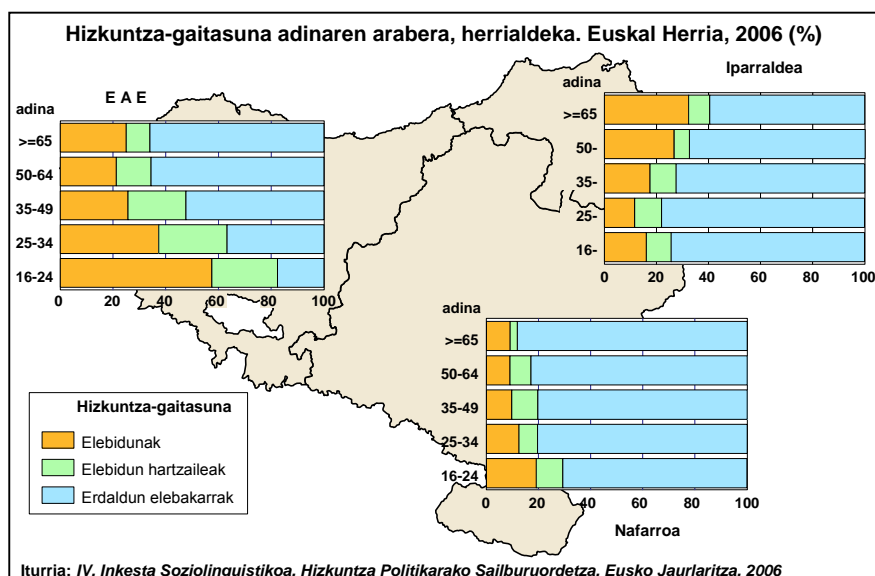
Herrialdea	16 urte edo gehiagoko biztanleriaren bilakaera			
	1991		2006	
	Guztira	Elebidunak	Guztira	Elebidunak
EAE	1.741.500	419.200	1.850.500	557.600
Nafarroa	420.700	40.200	508.900	56.400
Iparraldea	208.900	69.100	230.200	51.700
Euskal Herria	2.371.100	528.500	2.589.600	665.700

Iturria: IV. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritz, 2006

Hizkuntza-gaitasuna, adinaren arabera

Hizkuntza-gaitasuna adinaren arabera, herrialdeka. Euskal Herria, 2006 (%)

EAEn eta Nafarroan gazteen artean dago elebidunen ehunekorik handiena: EAeko elebidunen hazkundea 50 urtetik beherako adin-talde guztietan gertatu da eta Nafarroan 35 urtetik beherakoaren artean. Iparraldean, aldiz, 65 urtetik gorakoaren artean dago elebidunen

Iturria: IV. Inkesta Soziolinguistikoa. Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza. Eusko Jaurlaritz, 2006

ehunekorik handiena, eta adinak behera egin ahala behera egin du elebidunen ehunekoak. Halere, Iparraldeko gazteen artean joera-aldaketaren zantzuak gero eta argiagoak dira, eta 2006ko datuen arabera gora egin du elebidunen ehunekoa eta kopurua.

Azken 15 urteetako bilakaerari begiratuz gero, elebidunen hazkundea gazteenetatik ari da zabaltzen EAEn, Nafarroan zein Iparraldean. Multzorik erdaldunena, aldiz, helduena da.

² Datuak inkesta oinarri hartuta

Elebidun hartzaileen ehunekoa lurralde eta adin-talde guztietan hazi da oro har. Halere, 16 eta 24 urtekoen artean elebidun hartzaileetan dagoen galera elebidunen mesedetan ari da gertatzen.

Hizkuntza-gaitasun erlatiboa

Euskal Herriko elebidunen ia herena hobeto moldatzen da euskaraz erdaraz baino. Proportzio hori, baina, txikiagoa da gazteen artean (bostena)

Euskal elebidunak, euskaraz erdaraz baino errazago moldatzen dira. Proportziorik handiena 65 urtetik gorakoen artean dago Euskal Herri osoan, eta adinak behera egin ahala, behera egiten du proportzio horrek. Ia guztiek euskara izan dute lehen hizkuntza eta gehienak gune euskaldunetan bizi dira. Elebidunen %31,8 dira EAEn, %26,2 Nafarroan eta %24,7 Iparraldean.

Elebidun orekatuak, aldiz, berdin moldatzen dira euskaraz eta erdaraz. Elebidun orekatuen proportziorik handiena 25 eta 50 urte bitartekoaren artean dago. Gehienek euskara izan dute lehen hizkuntza (batez ere Iparraldean). Elebidunen %28,5 dira EAEn, %29,6 Nafarroan eta %50,8 Iparraldean.

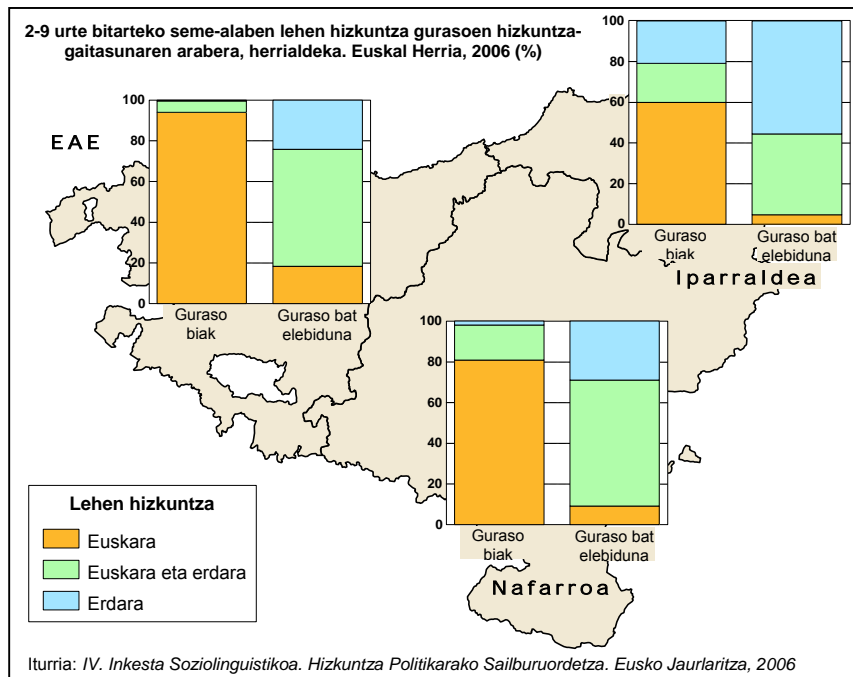
Erdal elebidunak hobeto moldatzen dira erdaraz euskaraz baino. Elebidunen multzorik handiena da EAEn eta Nafarroan. Erdal elebidunen proportzioa handiagoa da adinak behera egin ahala. Lehen hizkuntzari dagokionez, EAEn eta Nafarroan gehienek erdara izan dute lehen hizkuntza, Iparraldean, aldiz, euskara.

Hizkuntzaren familia bidezko transmisioa

Euskal Herrian, azken hamar urteotan euskara nola transmititu den ezagutzeko, 2 eta 9 urte bitarteko seme-alabak dituzten inkestatuak hartu ditugu kontuan.

Gaur egun, aita eta ama elebidunak direnean, euskararen transmisioa ia erabat ziurtatuta dago EAEn eta Nafarroan, eta oraindik galerak daude Iparraldean.

Bikotekideen hizkuntza-gaitasunak erabat baldintzatzen du hizkuntzaren transmisioa. EAEn eta Nafarroan, gurasoak elebidunak direnean seme-alaben %98tik gora euskara jasotzen dute etxean. Iparraldean ere ehuneko hori handia den arren, beste bi lurraldeetan baino 10

puntu txikiagoa da. Etxean euskara jaso duten gehienek (%75etik gora) euskara bakarrik jaso dute.

Bikotekideetako batek euskaraz ez dakienean, aldiz, seme-alaben %20k jaso du euskara bakarrik EAEn, %9,1ek Nafarroan eta %4,6k Iparraldean. Halere, seme-alaben artean euskara eta

erdara jaso dutenen ehunekoa handia da EAEn eta Nafarroan

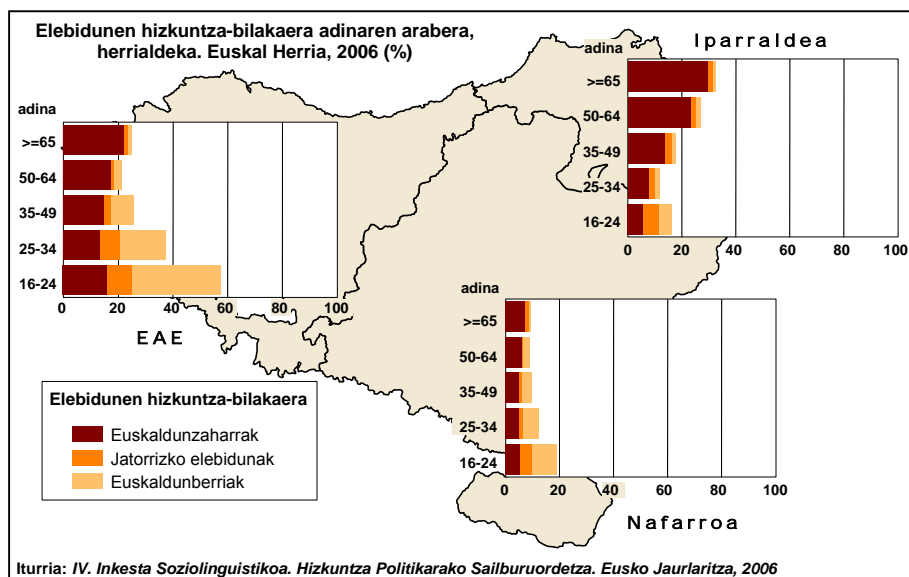
Hizkuntza-bilakaera, euskararen irabaziak eta galerak

Irabazien hazkundera eta galeren ia desagerpena gazteen artean antzematen da bereziki, baita, neurri apalagoan bada ere, Iparraldeko gazteen artean ere.

Lehen hizkuntza euskara edo euskara eta erdara izan duten gehienek (%85etik gora EAEn eta %75etik gora Nafarroan eta Iparraldean) euskara gorde dute eta elebidunak dira gaur egun. Elebidun horiek euskaldun zaharrak (lehen hizkuntza euskara bakarrik izan dutenak) eta jatorrizko elebidunak (lehen hizkuntza euskara eta erdara izan dutenak) dira.

Halere, badira euskara guztiz edo partez galdu dutenak (16 urte edo gehiagoko biztanleen %3 inguru). Galera horren zati bat (erdia inguru EAEn eta Iparraldean eta herena pasatxo Nafarroan) galera partziala izan da, hau da, pertsona horiek euskaraz ondo hitz egin ez arren, ondo ulertzeko gai dira.

Aldi berean, baina, lehen hizkuntza erdara izan arren, euskara ikasi eta gaur egun elebidun diren 200.987 pertsona daude. Horiexek euskararen irabaziak dira. Euskara irabazi dutenak, euskaldun berriak alegia, 178.000 lagun dira EAEn (16 urte edo gehiagoko biztanleriaren %10), 19.000 Nafarroan (16 urte edo gehiagoko biztanleriaren %4) eta 3.900 Iparraldean (16 urte edo gehiagoko biztanleriaren %2).

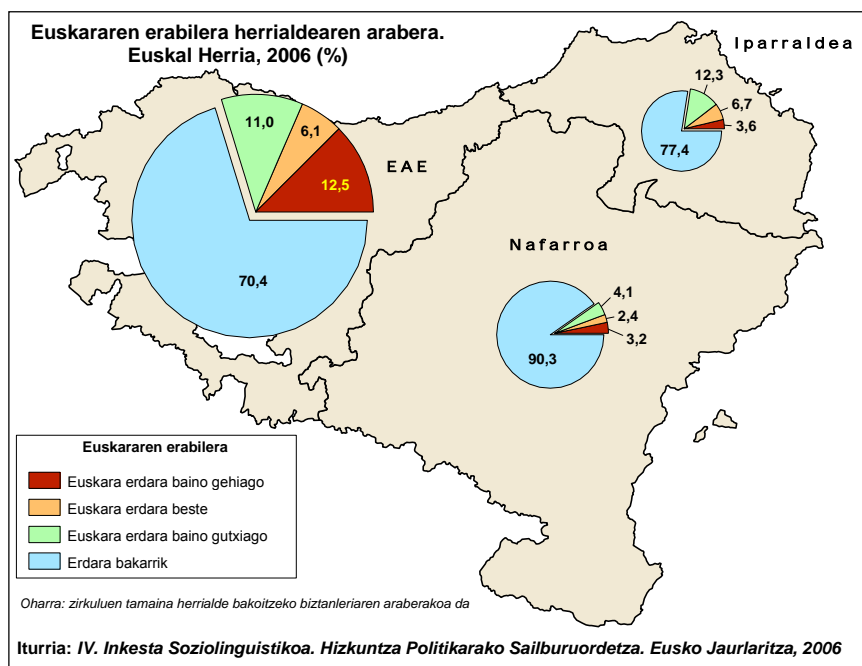
Adinaren arabera, alde esanguratsuak daude euskaldun berrien artean. Ehunekoa txikia da 50 urtetik gorakoan artean (%1,7 batez beste). Baina 50 urte baino gutxiago dituztenen artean, euskaldun berrien ehunekoa asko ari

da hazten, EAEn bereziki.

Euskararen erabilera

Euskararen erabilera neurtzeko tipologiak honako eremu hauek ditu kontuan: etxea, lagunartea eta eremu formala.

Erabileraren tipologiaren arabera, Euskal Herriko biztanleen %15,3k euskara erdara beste (%5,4) edo gehiago (%9,9) erabiltzen du eguneroko jardunean, %9,8k euskara erabiltzen du,

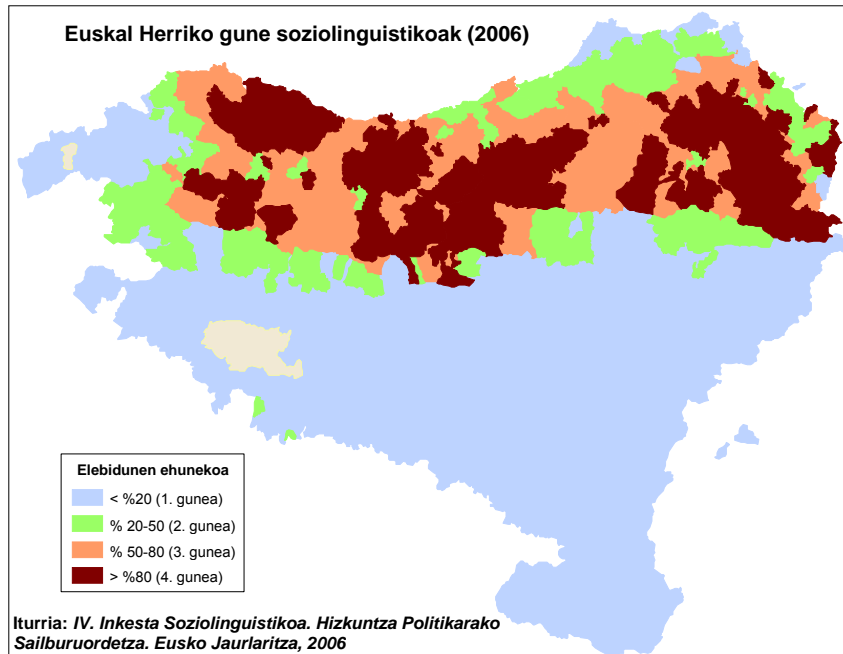
baina erdara baino gutxiago eta %74,9k ez du euskararik erabiltzen.

Erabilerari buruzko emaitzetan, baina, alde handiak daude lurralde batetik bestera. Izan ere, euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen dutenak %18,6 dira EAEn, %10,3 Iparraldean eta

%5,6 Nafarroan.

Azken 15 urteotako bilakaera aztertuz gero, euskararen erabilerak gora egin du apurka-apurka EAEn, bere horretan dago Nafarroan eta behera egin du Iparraldean.

Euskararen erabilerari buruzko datuak gune soziolinguistikoaren arabera aztertuz gero, aldeak lurraldeka baino nabarmen handiagoak direla konturatuko gara.

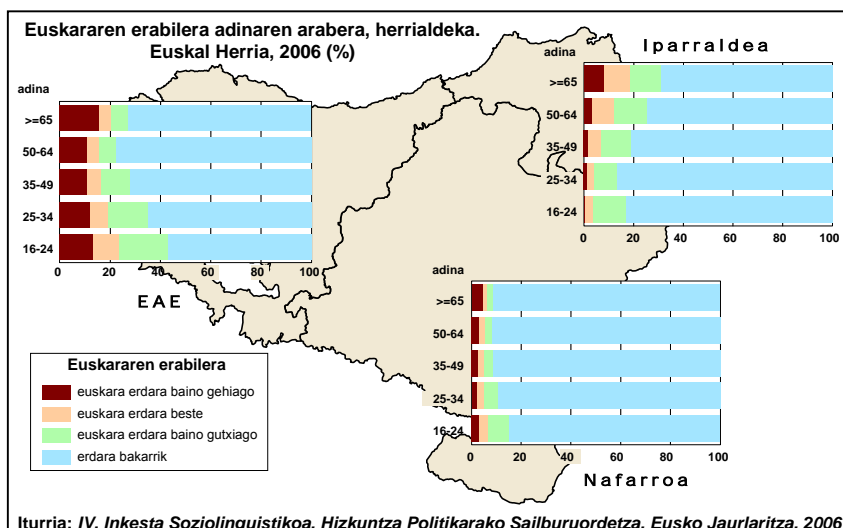

1. eta 2. gune soziolinguistikoetan, normala denez, erdara da gehien erabiltzen den hizkuntza.

3. gunean biztanleen ia erdiak (%48,8k) euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen du. Erdara baino gutxiago %14k erabiltzen du eta herenak baino gehiagok (%37,2k) ez du euskara erabiltzen.

4. gune soziolinguistikoan hiru lagunetik bik (%67,9k) euskara erdara beste edo gehiago erabiltzen du eta %7,4k euskaraz egiten du, baina erdara baino gutxiago. Azkenik, laugarren guneko %11,2 erdara hutsean mintzatzen da.

Euskararen erabileraren tipologia, adinaren arabera

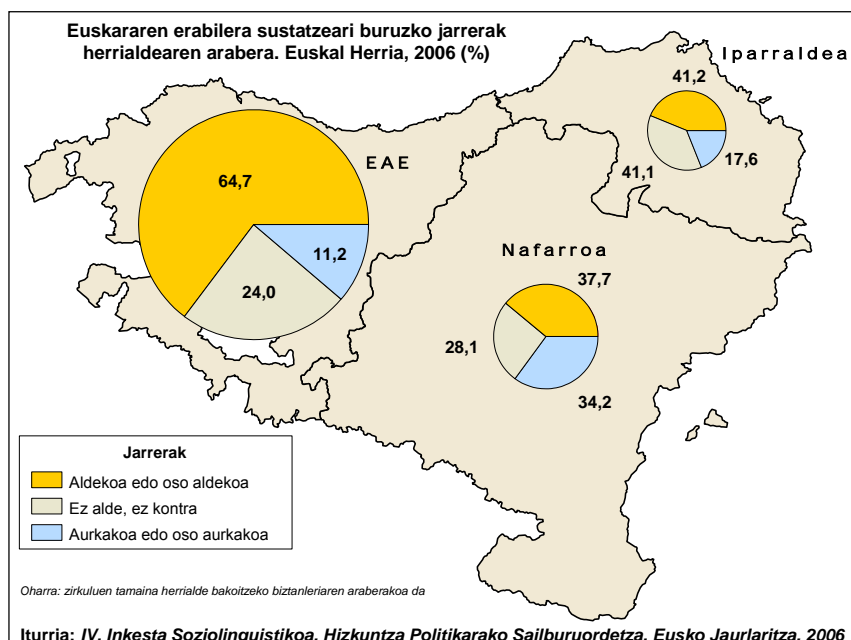
EAEn eta Nafarroan gazteak eta zaharrak dira eguneroko jardunean euskara gehien erabiltzen dutenak. Iparraldean, aldiz, gazteek oso gutxi erabiltzen dute eta zaharrek ia EAEkoek beste.

Adin-talde guztietan erabat nagusi da oraindik erdararen erabilera (batez beste %75). Halere, 35 urtetik beherako gazteen artean eta, bereziki, 25 urtetik beherakoen artean, erdararen erabilera behera egiten ari da argi eta garbi.

Euskararen erabilera sustatzeari buruzko jarrerak

Euskararen erabilera sustatzearen alde daude 16 urte edo gehiagoko biztanleen %64,7 EAEn, %41,2 Iparraldean eta %37,7 Nafarroan

Bada, halaber, biztanle-multzo esanguratsua ez dagoena ez alde ez aurka (%41,1 Iparraldean, %28,1 Nafarroan eta %24 EAEn). Azkenik, euskara sustatzearen aurka daudenak %11,2 dira EAEn, %17,6 Iparraldean eta herena (%34,2) Nafarroan.

Euskararekiko jarrerak lotura handia du hizkuntza-gaitasunarekin. Izan ere, euskararen erabilera sustatzearen alde daude elebidunen %85etik gora EAEn eta Nafarroan eta %75 Iparraldean. Erdaldun elebakarren artean, aldiz, euskararen erabilera sustatzearen alde daudenak nabarmen

gutxiago dira: %50 EAEn eta %28 Nafarroan eta Iparraldean.

Adinari dagokionez, 65 urtetik gorakoen artean euskararen erabilera sustatzearen alde daudenen ehunekoa handia da hiru lurraldeetan, eta adinak behera egin ahala, oro har, txikiagoa da euskararen erabilera sustatzearen alde daudenen ehunekoa. Halere, EAeko eta Nafarroako gazteen artean joera-aldaketa antzematen da, eta ehunekoak gora egiten du. Iparraldean, aldiz, gazteenak dira aldeko ehunekorik txikiena dutenak.